

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudců JUDr. Petra Mikeše, Ph.D., a JUDr. Barbary Pořízkové v právní věci žalobce: **J. V.**, proti žalovanému: **Krajský úřad Moravskoslezského kraje,** se sídlem 28. října 2771/117, Ostrava, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 18. 6. 2015, č. j. MSK 52281/2015, za účasti osoby zúčastněné na řízení: **Ředitelství silnic a dálnic,** se sídlem Na Pankráci 546/56, Praha 4, zast. JUDr. Markem Křížem, Ph.D., advokátem se sídlem Masarykovo nám. 91/28, Karviná, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 31. 8. 2016, č. j. 22 A 98/2015 - 39,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížností napadl shora označené usnesení Krajského soudu v Ostravě (dále jen „krajský soud“), kterým soud výrokem I. zprostil ustanoveného zástupce stěžovatele JUDr. Františka Kubína, advokáta, jeho funkce zástupce a výrokem II. ustanovil stěžovateli Mgr. Karin Ponczu Hadwigerovou, advokátku, jako jeho novou zástupkyni.

[2] Zproštění funkce odůvodnil krajský soud tak, že ustanovený zástupce požádal o zproštění z důvodu dlouhodobé pracovní neschopnosti v návaznosti na operaci. Ustanovení nové zástupkyně pak tím, že potřeba stěžovatelova zastoupení stále trvá a nově ustanovená zástupkyně ho již zastupuje v související věci. V usnesení soud poučil o možnosti podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů od doručení usnesení.

II. Obsah kasační stížnosti

[3] Proti usnesení podal stěžovatel kasační stížnost, kterou se domáhal zrušení napadeného soudního rozhodnutí, nebo zrušení alespoň výroku II. při jeho nahrazení výrokem o ustanovení motivovaného advokáta.

[4] Namítal důvod kasační stížnosti dle § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s."). Dle jeho názoru se usnesením krajského soudu pouze upravuje vedení řízení nebo je dočasné povahy, a tedy kasační stížnost je nepřípustná dle § 104 odst. 3 písm. b), resp. c) s. ř. s. V poučení o možnosti podat kasační stížnost spatřoval nesprávné posouzení právní otázky.

[5] V další části kasační stížnosti zdůraznil, že dle jeho názoru je nesprávně nastavený právní systém České republiky v oblasti ustanovování zástupců z řad advokátů. Tento nesprávně nastavený právní systém spatřuje v tom, že ustanovovaný advokát není dostatečně finančně motivován, aby zastupoval stěžovatele v potřebné míře kvalifikovaně a odborně vzhledem ke složitosti právního problému.

[6] Uvedl, že si nemyslí, že by krajský soud mohl učinit cokoliv výrazně jinak. Naopak se domnívá, že usnesením učinil skoro to, co měl a co vůbec mohl. Konkretizuje, že kasační stížností nenapadl to, co krajský soud učinil *de iure*, ale *de facto*. Předstíráním advokacie, kde jsou zájmy ustanoveného advokáta postaveny proti zájmům zastoupeného, je *de facto* působením proti smyslu a účelu institutu ustanoveného zastoupení.

[7] Dále se vyjádřil k řízením týkajícím se vyvlastnění jeho rodinného domu.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[8] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost je podána včas a dle usnesení rozšířeného senátu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 – 19, publ. pod č. 3271/2015 Sb. NSS, nepodléhá povinnosti zaplatit soudní poplatek a není požadováno splnění povinnosti zastoupení advokátem dle § 105 odst. 2 zákona s. ř. s.

[9] Jednou z podmínek řízení před Nejvyšším správním soudem je i přípustnost kasační stížnosti. Stěžovatel mimo jiné napadl usnesení, jelikož se domnívá, že poučení je nesprávné, protože napadeným usnesením se upravuje vedení řízení nebo je dle své povahy dočasné.

[10] Dle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 8. 2005, č. j. 3 Azs 187/2005 – 52, publ. pod č. 684/2005 Sb. NSS, není rozhodnutí o ustanovení advokáta rozhodnutím, jímž se ve smyslu § 104 odst. 3 písm. b) s. ř. s. pouze upravuje vedení řízení.

[11] Obdobně pak není rozhodnutí o ustanovení advokáta rozhodnutím dočasné povahy. Takové rozhodnutí je např. rozhodnutí o odkladném účinku (viz usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 12. 2004, č. j. 5 As 52/2004 – 172, publ. pod č. 507/2005 Sb. NSS), stejně tak rozhodnutí o zrušení přiznaného odkladného účinku (viz

usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 5. 2012, č. j. 7 As 61/2012 – 37), nebo rozhodnutí o návrhu na vydání předběžného opatření (viz usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 1. 2004, č. j. 1 Ans 2/2003 – 35, publ. pod č. 762/2006 Sb. NSS).

[12] Kasační stížnost proti rozhodnutí o zamítnutí žádosti o ustanovení zástupce je ostatně standardně kasačním soudem přijímána jako přípustná (viz z poslední doby např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 9. 2016, č. j. 5 As 119/2016 – 37, ze dne 2. 9. 2016, č. j. 9 As 199/2016 – 27, ze dne 25. 8. 2016, č. j. 3 As 149/2016 – 26). Obdobně pak i kasační stížnost proti rozhodnutí o ustanovení zástupce (viz citovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 3 Azs 187/2005, nebo rozsudek ze dne 23. 5. 2007, č. j. 3 Ads 46/2006 – 69).

[13] Kasační stížnost je z výše uvedených důvodů přípustná a stěžovatelova námitka nezákonnosti napadeného usnesení není důvodná.

[14] Poté soud přezkoumal napadené usnesení krajského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), ověřil při tom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti, a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[15] Stěžovatel dále napadl usnesení krajského soudu z důvodu, že mu byl ustanoven nemotivovaný advokát, ale přitom dodává, že si nemyslí, že je možné, aby krajský soud udělal něco výrazně lépe. Předpokladem úspěšné kasační stížnosti je prokazatelné pochybení ze strany krajského soudu při posuzování žádosti žalobce o ustanovení zástupce pro řízení. V daném případě však nelze v tomto směru soudu cokoli vytknout.

[16] Dle § 16 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o advokacii“), [a]*dvokát je povinen chránit a prosazovat práva a oprávněné zájmy klienta a řídit se jeho pokyny. Pokyny klienta však není vázán, jsou-li v rozporu s právním nebo stavovským předpisem; o tom je advokát povinen klienta přiměřeně poučit. Při výkonu advokacie je advokát povinen jednat čestně a svědomitě; je povinen využívat důsledně všechny zákonné prostředky a v jejich rámci uplatnit v zájmu klienta vše, co podle svého přesvědčení pokládá za prospěšné.*

[17] Dle § 17 zákona o advokacii je advokát při výkonu advokacie povinen dodržovat pravidla profesionální etiky, které stanoví stavovský předpis. Tímto předpisem je usnesení představenstva České advokátní komory ze dne 31. 10. 1996, kterým se stanoví pravidla profesní etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky (etický kodex), ve znění pozdějších usnesení (dostupný na www.cak.cz). Tento kodex v čl. 6 odst. 2 stanoví následující povinnost: *„Ve věcech, v nichž byl soudem ustanoven nebo Komorou určen, postupuje advokát se stejnou svědomitostí a péčí jako ve věcech ostatních klientů.“*

[18] Dle výše uvedeného jsou tedy ustanovení advokáti povinni vykonávat výkon advokacie stejně kvalitně jako advokáti smluvní. Výše odměny za takto provedenou práci je otázkou vztahu mezi advokátem a státem, a pokud by byl advokát přesvědčen o její neadekvátnosti, musí tuto situaci řešit on a nepřenášet ji na jeho vztah s klientem. Soud tak není povinen zjišťovat, který advokát bude svoji profesi vykonávat dostatečně poctivě

podle stěžovatelových představ. Podle zákona a etického kodexu mají takovou povinnost všichni advokáti. Pokud tak nepostupují, hrubě porušují své povinnosti. Soud nemůže vycházet z toho, že ustanovení advokáti budou porušovat své zákonné povinnosti.

[19] Pokud si advokát povinnosti plnit nebude, pak, jak již stěžovatel uvedl v kasační stížnosti, může využít stížnosti na Českou advokátní komoru, případně i vymáhat náhradu za způsobenou škodu. Další možností, která se v dané situaci naskytuje, je větší finanční motivace ustanovených advokátů využitím § 12 odst. 1 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů. Toto ustanovení umožňuje soudu zvýšit odměnu za zastupování, kterou hradí stát, až o trojnásobek v případě, kdy úkony právní služby jsou mimořádně obtížné nebo časově náročné.

[20] Stěžovatel v kasační stížnosti posledně naznačuje, že by měl být změněn zákon tak, aby se účastníkům vyvlastňovacího řízení od počátku tohoto řízení ustanovil zástupce, kterému by odměnu a výdaje hradil stát. Nejvyšší správní soud předně upozorňuje, že není oprávněn sám vytvářet právní úpravu. V dané věci však poznamenává, že tato úprava existuje.

[21] Dle § 18 odst. 2 zákona o advokacii *[t]en, kdo nesplňuje podmínky pro ustanovení advokáta soudem podle zvláštních právních předpisů a ani se nemůže domoci poskytnutí právních služeb podle tohoto zákona (dále jen "žadatel"), má právo, aby mu Komora na základě jeho včasného návrhu advokáta určila. V téže věci však může být žadateli určen Komorou advokát pouze jednou; to neplatí, odmítne-li v této věci dříve určený advokát poskytnout právní služby z důvodů uvedených v § 19. V rozhodnutí o určení advokáta Komora vymezí věc, v níž je advokát povinen právní služby poskytnout, jakož i rozsah těchto služeb. Komora může v rozhodnutí o určení advokáta stanovit i další podmínky poskytnutí právních služeb, včetně povinnosti poskytnout právní pomoc bezplatně nebo za sníženou odměnu, pokud to odůvodňují příjmové a majetkové poměry žadatele.*

[22] Výše uvedené ustanovení stanoví podmínky pro určení právního zástupce Českou advokátní komorou, když služby mohou být poskytnuty i bezplatně. Tyto podmínky jsou, že žadatel nesmí splňovat podmínky pro ustanovení soudem (např. se bude jednat o řízení před správními orgány), více advokátů mu odmítlo poskytnout právní služby (např. z důvodu, že po nich žadatel požadoval výkon advokacie bezplatně) a včas si požádá o určení Českou advokátní komoru. Jak již bylo řečeno, tento institut se nevztahuje pouze na řízení před soudem, ale i na řízení správní, tedy zejména i na vyvlastňovací řízení.

IV. Závěr a náklady řízení

[23] Z výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. podanou kasační stížnost zamítl. O věci při tom rozhodl bez jednání postupem podle § 109 odst. 2 s. ř. s., dle kterého o kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud zpravidla bez jednání.

[24] O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo

na náhradu nákladů řízení. Žalovanému žádné náklady nevznikly. Z uvedených důvodů soud rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 24. listopadu 2016

JUDr. Radan Malík
předseda senátu